

Administrativt beslut

2024-04-30
ADM 2024/54

Kulturrådet
Box 27215, 102 53 Stockholm
kulturradet@kulturradet.se

Kulturrådets beslut

Kulturrådet beslutar att anta riktlinjer för statsbidrag till *Mer läsning – utvecklingsbidrag för främjande av litteratur och läsning*. Riktlinjerna gäller från och med 30 april 2024 och tills vidare. Enhetschef är ansvarig för dokumentet.

Beslutet och beredningen

Detta beslut har fattats av generaldirektör Kajsa Ravin efter föredragning av enhetschef Veronica Lamppa Lönnbro. I den slutliga handläggningen av ärendet har handläggare Jesper Alm, stabschef Klara Tomson och GD-kordinator Ömer Bulduk medverkat.

I beredningen av ärendet har även handläggarna Cecilia Brisander, Josefine Alm, Cecilia Löfberg och Teresea Vedadjo Wallin samt chefsjurist Greta von Rosen Stövind deltagit.

Skäl för beslutet

Kulturrådet beslutar om riktlinjer för statsbidrag till *Mer läsning – utvecklingsbidrag för främjande av litteratur och läsning* med stöd av Kulturrådets regleringsbrev, Bidraget fördelas med stöd av förordning (2010:1058) om statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser samt förordning (2018:66) om stadsbidrag till folkbibliotek.

De här riktlinjerna bygger också på Förordning (2012:515) med instruktion för Statens kulturråd, Myndighetsförordning (2007:515), Förvaltningslag (2017:900) samt Generell föreskrift (2013:2) för Kulturrådets bidragsgivning, Kulturrådets arbetsordning och de nationella kulturpolitiska målen som beslutades av riksdagen i december 2009.

På Kulturrådets vägnar

Kajsa Ravin

Generaldirektör

Veronica Lamppa Lönnbro

Föredragande

Riktlinjer för statsbidrag till Mer läsning - utvecklingsbidrag för främjande av litteratur och läsning

2024-04-30
ADM 2024/54
Kulturrådet
Box 27215, 102 53 Stockholm
kulturradet@kulturradet.se

*Fastställda av Kulturrådets generaldirektör den 30 april 2024. Riktlinjer gäller från
och med samma datum och tills vidare. Enhetschef är ansvarig för dokumentet.*

Innehåll

Riktlinjer för statsbidrag till Mer läsning – utvecklingsbidrag för främjande av litteratur och läsning	1
1. Inledning.....	3
2. Regelverk: Syfte och definitioner	3
2.1. Bidraget och dess syften	3
2.2. Definitioner av begrepp	4
2.3. Gällande författningar	5
2.4. Vem kan söka?.....	5
Vem kan inte söka?	6
2.5. Vad går att söka bidrag för?	6
Vad kan man inte söka för?	6
2.6. Hur går ansökan till?	7
Vad ska en ansökan omfatta?.....	7
2.7. Hur bedömer Kulturrådet ansökan?	7
2.8. Prioriteringar	8
2.9. Vad händer om bidrag blir beviljat?.....	8
2.10. Vilka villkor gäller för beviljade bidrag?	8
2.11. Hur går redovisningen till?	9

1. Inledning

Riktlinjer för *Mer läsning – utvecklingsbidrag för främjande av litteratur och läsning* är ett internt styrdokument som preciserar hur vi uttolkar regelverk för att fördela och följa upp statliga bidrag till offentliga aktörer. Syftet är att underlätta handläggning och uppnå rättssäkerhet i våra bedömningar och beslut. Det här dokumentet ska också vara tillgängligt på Kulturrådets webbplats för att ge en tydlig bild av hur vi fördelar och följer upp statliga bidrag.

2. Regelverk: Syfte och definitioner

2.1. Bidraget och dess syften

De nationella målen för litteratur och läsfrämjande och som gäller för flera politikområden¹ är att: "Alla i Sverige ska, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet." Vidare står det:

- Läsförmågan ska förbättras
- Fler ska regelbundet ta del av både fack- och skönlitteratur
- Kunskapen om läsningens betydelse för utbildning, bildning och delaktighet i samhällslivet ska öka

I bibliotekslagen (SFS 2013:801) 8 § uttrycks också att barn och ungdomars språkutveckling och läsning ska ägnas särskild uppmärksamhet av folkbiblioteken och att de ska erbjudas litteratur utifrån deras behov och förutsättningar. Att tillgängliggöra och möjliggöra läsning för alla invånare och särskilt barn och unga är av stor vikt för samhällets utveckling. Läsning är ett ansvar för hela samhället! Att särskilt ha i beaktande är tillgänglig läsning.

Kulturrådets övergripande uppdrag är att främja tillgången till, och utvecklingen av, konst och kultur i hela landet. Att stötta - verka för yttrandefrihet och fri åsiktsbildning är angeläget för hela kulturområdet.

Kulturrådet har ett nationellt samordnande uppdrag för läsfrämjande. I handlingsprogrammet för läsfrämjande finns en definition av läsfrämjande som är vägledande i detta bidrag.²

Bidraget styrs av två förordningar och har därmed flera syften. För bidragets målgrupper - offentliga aktörer - finns i regel mångåriga erfarenheter av att bedriva läsfrämjande insatser. Litteratur- och läsfrämjande är områden som

¹ Regeringen. [Läsa för livet](#), (2013). Prop. 2013/14:3

² Kulturrådet. [Handlingsplan för Läsfrämjande](#) (2019), s. 5

många olika aktörer arbetar med och flera myndigheter har ansvar inom olika områden för läsfrämjande.

Enligt förordningarna (2010:1058) och (2018:66) finns följande ändamål med statsbidraget.

- I 3 § (2010:1058) lyfts att ändamålet är att främja spridning och läsning av litteratur och kulturtidskrifter.
- I 2 § (2018:66) anges att ändamålet med statsbidragen är att stärka folkbibliotekens arbete med att främja läsning.

Med detta bidrag är syftet att, genom utvecklingsprojekt, skapa och stärka förutsättningarna för konkreta och strategiska insatser för litteratur- och läsfrämjande insatser. Det ska även öka tillgängligheten till litteratur och läsning, med barn och ungdomar som främsta målgrupp. Bidraget ska ge god spridning över hela landet.

Bidraget syfte är även att främja och stimulera till samverkan mellan aktörer inom målgruppen för bidraget samt delaktighet, främst hos målgruppen barn och unga samt unga vuxna.

2.2. Definitioner av begrepp

Delaktighet i dessa riktlinjer grundar sig i ett begrepp i barnkonventionen. Enligt Artikel 12 har alla barn och unga rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Barnombudsmannen definierar delaktighet på följande sätt genom en delaktighetsstege. Modellen har fem nivåer av delaktighet som beskriver medverkan i en delaktighetsprocess som kan leda till inflytande. - barn blir lyssnade till, - barn får stöd att uttrycka sina åsikter och synpunkter, - barns åsikter och synpunkter beaktas, - barn involveras i beslutfattande processer, - barn delar inflytande och ansvar över beslutfattande processer.

Insats betyder här delaktivitet i ett planerat projekt.

Läsfrämjande innebär att ta bort hinder för läsning och öppna vägar till litteratur. Läsfrämjande bidrar till att människor kan utveckla alla sina språk, stärka läsarens självförtroende och läsidentitet, öka tillgången till en mångfald av litteratur på olika språk och i olika format för läsare i alla åldrar samt ge fler möjligheter till en konstnärlig upplevelse genom litteratur.

Offentlig aktör avser i det här sammanhanget en regional eller kommunal styrning av aktören som söker bidraget. Begreppet innefattar även privata aktörer som med offentlig finansiering bedriver yrkesmässig verksamhet inom exempelvis förskola och skola.

Områden med socioekonomiska utmaningar beräknas utifrån ett socioekonomiskt index som Statistiska centralbyrån, SCB, har tagit fram. Det är

ett sammanvägt index som baseras på tre indikatorer: Andel personer med låg ekonomisk standard, andel personer med förgymnasial utbildning och andel personer som har haft ekonomiskt bistånd i minst tio månader och/eller har varit arbetslösa längre än sex månader. Det finns olika kategorier av områdena där områdestyp 1 har stora utmaningar och områdestyp 5 har goda förutsättningar.³

Med **samverkan** avses en fördjupning av ett samarbete, där en gemensam långsiktighet är ett av målen. Alla parter ska vara överens om hur samverkan ska gå till samt vilka roller och vilket ansvar olika parter ska ha. Den bör även vara förankrad hos parterna.

Med **förankrad samverkan** avser Kulturrådet att det ska finnas skriftlig överenskommelse, som vid behov kan komma att begäras in av Kulturrådet.

2.3. Gällande författningar

Bidraget fördelas med stöd av förordning (2010:1058) om statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser samt förordning (2018:66) om statsbidrag till folkbibliotek. I förordningen (2010:1058) anges att ändamålet med statsbidraget är att främja spridning och läsning av litteratur. Ändamålet med statsbidragen enligt förordning (2018:66) är att stärka folkbibliotekens arbete med att främja läsning.

Enligt förordning (2010:1058) får statsbidrag lämnas till den som anordnar läsfrämjande insatser, bland annat kommuner, förskolor och bibliotek. Vid fördelning av statsbidrag enligt första stycket 2 och 3 i förordning (2010:1058) ska det särskilt beaktas att stödet får en god spridning över landet.

De här riktlinjerna bygger också på förordning (2012:515) med instruktion för Statens kulturråd, myndighetsförordning (2007:515), förvaltningslag (2017:900) samt generell föreskrift (2013:2) för Kulturrådets bidragsgivning, Kulturrådets arbetsordning, Kulturrådets regleringsbrev och de nationella kulturpolitiska målen som beslutades av riksdagen i december 2009.

2.4. Vem kan söka?

Bidrag kan sökas av kommuner, regioner och andra offentliga aktörer som fristående skolor, förskolor och bibliotek.

Bidraget kan sökas i samverkan med flera parter, där huvudsökande ska vara en offentlig aktör. Organisationer i det civila samhället kan ingå som samarbetspartner. Huvudsökande ska vara ansvarig för projektet och ansökan. Samverkan ska vara förankrad och medsökande ska uppges i ansökan.

³ Kulturrådet. [Stärk läsning för unga](#) (2024), s. 10

Vem kan inte söka?

Fristående aktörer med verksamhet i Sverige som anordnar evenemang eller bedriver annan verksamhet för att sprida litteratur eller kulturtidskrifter i Sverige, och anordnar läsfrämjande insatser, kan inte söka detta bidrag. Det gäller exempelvis bokhandlare, ideella föreningar och andra sammanslutningar. För dessa målgrupper hänvisas till statsbidrag till läs- och litteraturfrämjande insatser med stöd av förordning (2010:1058). För ytterligare förtydliganden hänvisas till 2.2. *Definitioner av begrepp*.

2.5. Vad går att söka bidrag för?

Bidrag kan sökas för offentliga aktörers projekt som syftar till att främja litteratur och läsning genom främjande insatser, evenemang eller projekt för att sprida litteratur.

Bidrag kan sökas för att utveckla folkbibliotekens arbete med att främja läsning, genom litteratur- och läsfrämjande insatser. Ansökningar kan röra utvecklingsinsatser med och för användarna och/eller strategiska insatser, exempelvis insatser som syftar till ökad samverkan och att utveckla och pröva metoder och arbetssätt. Insatserna inom projektet ska ha avsikt att ha effekt på lång sikt.

Det går att söka bidrag för olika kostnader i samband med insatsernas genomförande, som till exempel:

- Löner och arvoden (inklusive sociala avgifter) för professionella kulturaktörer samt för övriga aktörer i projektet.
- Kostnader i direkt koppling till projektet till ex. kommunikation, och mindre inköp av material och teknik.
- Resor och logi (främst i samband med kostnader för professionella kulturaktörer och programverksamhet).
- Medel kan i viss mån beviljas för nätverksbyggande/samverkan, fortbildning, uppföljning och kunskapspridning med koppling till projektet.

Budgeten i ansökan ska vara skälig. Kostnader för att genomföra projektet ska vara noga beskrivna och budgetering för ersättning till kulturaktörer ska ta hänsyn till arvodesrekommendationer från berörda parter.

Vad kan man inte söka för?

Medel kan endast sökas för insatser som ingår i projektet. Kostnader utanför projektet beviljas inte.

Medel beviljas inte till OH-kostnader för ordinarie personal i projektet. Inköp av medier, kostsamma bokmässor, studiebesök, konferensdeltagande eller liknande prioriteras inte

2.6. Hur går ansökan till?

Det går att söka stöd en gång per år via vår onlinetjänst.

I sin ansökan ska den sökande lämna den information vi efterfrågar i ansökningsomgången. Detta bidrag efterfrågar inga bilagor. Efter att vi tagit emot en ansökan kan vi i vissa fall begära in ytterligare uppgifter för att pröva den. Exempel på sådana uppgifter är projektbeskrivning med tidplan och projektbudget, samverkansavtal eller liknande.

Om en ansökan är ofullständig och den sökande inte kompletterar den inom den tid vi har kommunicerat kan vi inte behandla den. Om en ansökan kommer in efter sista ansökningsdag kan vi som princip inte ta med den i bidragsomgången.

Kulturrådet fattar beslut om hur bidraget ska fördelas cirka åtta veckor efter sista ansökningsdatum.

Vad ska en ansökan omfatta?

En ansökan ska omfatta ett enskilt projekt. Om en sökande har mer än ett projekt ska flera ansökningar göras, med ett projekt per ansökan.

En ansökan är komplett om den innehåller en online-ansökan ifylld med fullständiga efterfrågade obligatoriska uppgifter.

2.7. Hur bedömer Kulturrådet ansökan?

När sista ansökningsdatum har passerat går handläggare igenom alla giltiga ansökningar. Handläggare prövar varje enskild ansökan i förhållande till övriga ansökningar och för en diskussion om fördelningen av stödet i sin helhet. De handläggare som bedömer ansökningarna är ämnesexperter inom för bidraget aktuellt konstområde. Ansvarig enhetschef fattar beslut om bidrag.

Om en medarbetare på kansliet är jävig i förhållande till någon sökande, det vill säga partisk på grund av släktskap, vänskapsband eller annat, får hen inte vara med i behandlingen av den ansökan. Om någon medarbetare inte deltagit på grund av jäv informerar vi om det i beslutet.

Vid fördelning av medel bedömer Kulturrådet om projektet möter bidragets syfte enligt 2.1. Ansökan bör vara grundad i en lokal behovsanalys för litteratur- och läsfrämjandeområdet, relevanta styrdokument, befintlig forskning och/eller användarundersökningar. Det ska finnas en plan för en fortsättning av projektet efter satsningens slut.

Förutom främjande av litteratur och läsning ska den totala bidragsgivningen präglas av:

- Förnyelse och utveckling
- Konstnärlig frihet och lika möjligheter för alla att vara verksamma i kulturlivet, och/eller
- Barnrätts- och ungdomsperspektiv

Varje ansökan måste inte uppfylla alla kriterier, men Kulturrådet strävar efter att den sammanlagda fördelningen under året ska omfatta alla ovanstående kriterier.

I den samlade bedömningen av inkomna ansökningar tar Kulturrådet hänsyn till helheten av samtliga ansökningar. Kulturrådet kommer att eftersträva en geografisk spridning över landet samt en variation av metoder och arbetssätt för att nå bidragets syften.

2.8. Prioriteringar

I bedömningen lägger Kulturrådet vikt vid att projekten har en sektorsövergripande och långsiktig samverkan mellan olika parter. Lokal och regional förankring är av stor betydelse för projektens hållbarhet.

Kulturrådet ser även vikten av att projekten bygger på beprövad erfarenhet och/eller förnyelse av metoder och arbetssätt för områdena litteratur- och läsfrämjande. Dessutom beaktar Kulturrådet att barn och unga är delaktiga och medskapande när det gäller planering, genomförande och uppföljning av projektet.

Kulturrådet prioriterar projekt som

- tillgängliggör allas rätt att läsa, särskilt för målgruppen barn och unga
- särskilt riktar sig till barn och unga med funktionsnedsättning
- stärker flerspråkighet, särskilt för målgruppen barn och unga
- stärker nationella minoriteters språk, litteratur och kultur, särskilt för målgruppen barn och unga
- särskilt ska stärka litteratur- och läsfrämjande för barn, unga och unga vuxna i åldrarna 13–25 år i områden med socioekonomiska utmaningar samt barn och unga i glesbygd
- har fokus på utveckling
- är av regionalt och/eller nationellt intresse inom bidragets områden.

Kulturrådet kan vid behov komma att fatta beslut om ytterligare prioriteringsgrunder.

2.9. Vad händer om bidrag blir beviljat?

Kulturrådet betalar ut bidraget till det plus- eller bankgirokonto som hör till den juridiska person som står angiven i ansökan.

2.10. Vilka villkor gäller för beviljade bidrag?

För de bidrag Kulturrådet beviljar gäller generella villkor som framgår i en till bidragsbeslutet bifogad villkorsbilaga. Där beskriver vi de generella villkor som gäller för våra bidrag. I vissa fall kan vi besluta om särskilda villkor och då finns de också med i bilagan. Det kan till exempel handla om krav på rekvisition eller reviderad budget.

Verksamheten/projektet ska genomföras enligt plan och bidraget ska användas enligt de villkor vi beslutar. Beslutet, inklusive de villkor som gäller, kommunicerar vi till alla som har sökt bidraget.

2.11. Hur går redovisningen till?

Den som får stöd ska lämna in en redovisning via vår onlinetjänst senast det datum som vi beslutat och kommunicerar via e-post i samband med beslutet. Där informerar vi också om de villkor som gäller för redovisningen. Redovisningen ska ske utifrån de villkor som meddelas i samband med beslut och redovisningsblankett.

Redovisningsblanketten utformas utifrån innehållet i riktlinjerna för bidraget, villkorsbilagan samt generella återrapporteringskrav i Kulturrådets regleringsbrev och instruktion.